

Krajowa Wystawa Ras Rodzimych Rudawka Rymanowska, 23–25.08.2024

Lucyna Bobak, Agnieszka Chelmińska , Paweł Radomski

*Instytut Zootechniki PIB, Zakład Ochrony
Bioróżnorodności Zwierząt Gospodarskich i Hodowli Koni,
ul. Krakowska 1, 32-083 Balice k. Krakowa*

Instytut Zootechniki PIB posiada długoletnią tradycję działań na rzecz ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich, a od ponad 20 lat koordynuje zadania dotyczące ich ochrony gatunkowej w Polsce. Większość z nich umieszczono na liście światowych zasobów genetycznych.

Rasy rodzime to populacje zwierząt wytworzone w określonym regionie lub kraju na bazie lokalnych, prymitywnych ras. Posiadają cenne geny, stanowiące rezerwę genetyczną, które będą mogły być wykorzystywane w przyszłości. Wyróżniają się wysoką plennością, dobrymi cechami matecznymi i długowiecznością, a produkty uzyskiwane od nich mają szczególne wartości smakowe, jakościowe i odżywcze. Jednak, ze względu na niższą produktywność w stosunku do wysoko wydajnych zwierząt z produkcji towarowej wymagają ochrony.

Programy ochrony mają na celu zachowanie rodzimych polskich ras oraz ich specyficznej odrębności, zarówno genotypowej jak i fenotypowej, która wynika ze współdziałania genów ze specyficznymi warunkami środowiskowymi.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom, zarówno hodowców jak i konsumentów, Instytut Zootechniki PIB opracował system certyfikacji ras rodzimych oraz produktów uzyskiwanych z surowców od nich pochodzących pn. „Rasa Rodzima”. System ten promuje na rynkach lokalnych produkty pochodzące od konkretnej polskiej rasy rodzimej, hodowanej w tradycyjnych syste-

mach utrzymania i żywienia. Głównym celem wykorzystywania znaku jest upowszechnienie i kształtowanie świadomości społeczeństwa na temat roli i znaczenia ras rodzimych jako ważnej części naszego dziedzictwa narodowego.

Obecnie w całym kraju utrzymywane jest 89 rodzimych ras, rodów, odmian zwierząt gospodarskich. Ochrona populacji rodzimych ras zwierząt oraz ich promocja wymagają szerszej popularyzacji wśród społeczeństwa, co umożliwiają krajowe i regionalne wystawy, podczas których prezentowane są szerokiej publiczności rasy zagrożone wyginięciem.

W dniach 23–25 sierpnia 2024 r. odbyło się „XXIII Pożegnanie Wakacji w Rudawce Rymanowskiej”, w ramach którego zorganizowano Krajową Wystawę Ras Rodzimych, Regionalny Czempionat Konia Huculskiego oraz Krajową Wystawę Bydła Simentalskiego.

W tegorocznej Krajowej Wystawie Ras Rodzimych, organizowanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wspólnie z Instytutem Zootechniki PIB, uczestniczyło dwudziestu trzech wystawców, prezentujących następujące rasy, odmiany i rody zwierząt (trzech wystawców prezentowało kilka gatunków zwierząt):

- Leszek Głuszak (krowa rasy polska czerwona),

- Gabriel Mateja (krowa rasy białogrzbieta),
- Stanisław Trałka (krowa rasy polska czerwono-biała),
- Mateusz Dąbek (klacz rasy konik polski),
- Zakład Doświadczalny IZ PIB Odrzechowa (klacz rasy huculskiej),
- Grzegorz Kural (klacz rasy zimnokrwistej w typie sztumskim),
- Andrzej Skiba (klacz ze źrebięciem oraz ogier rasy małopolskiej),
- Adam Kostecki (klacz ze źrebięciem rasy śląskiej),
- Mirosław Fedor (klacz ze źrebięciem rasy zimnokrwistej w typie sokólskim),
- Instytut Zootechniki PIB w Balicach (stawka owiec rasy wrzosówka oraz pszczoły kraińskiej),
- Bogusława Wrażeń (stawka owiec rasy olkuskiej),
- Marek Kuśnierz (stawka owiec rasy świńniarka),
- Beata i Władysław Misiura (stawka owiec rasy cakiel podhalański),
- Artur Franczak (stawka owiec rasy czarnogłówka),
- Karol Baciak (stawka owiec rasy polska owca pogórza),
- Zakład Doświadczalny IZ PIB Odrzechowa (stawka kóz karpackich),
- Justyna Skowrońska (stawka kóz karpaczkich),
- Paweł Wilkus (stawka kóz sandomierskich),
- Grzegorz Sowa (stawka kóz kazimierzowskich),
- Zakład Doświadczalny IZ PIB Chorzełów (krowa rasy polska czarno-biała, króliki popielniańskie białe, stadka kur: zielononóżki kuropatwianej Z-11, żółtonóżki kuropatwianej Ż-33, Leghorn G-99, Sussex S-66, Rhode Island Red R-11, Rhode Island White A-33),
- Uniwersytet Rolniczy w Krakowie (stadka kur czubatek polskich CP-11 i CP-22 oraz gęsi zatorskich ZD-1),
- Stacja Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego IZ PIB w Dworzyskach (stadka gęsi ras: lubelska Lu, podkarpacka Pd, garbonosa Ga, pomorska Po, rypińska Ry, kubańska Ku oraz stadka kaczek: pomniejszona K-2, KhO-1, pekin duński P-8, pekin krajowy P-33),
- Zakład Doświadczalny IZ PIB Kołuda Wielka (Biała Gęś Kołudzka®).

Podczas trwania wystawy odbył się pokaz zwierząt ras rodzimych, który prowadziła prof. dr hab. Józefa Krawczyk. Hodowcy prezentowali na ringu bydło, konie, owce i kozy, a pozostałe gatunki przy stanowiskach, tj. drób, zwierzęta futerkowe oraz pszczoły. Koordynatorzy z Instytutu Zootechniki PIB przybliżyli historię oraz charakterystykę poszczególnych ras oraz prezentowali hodowców uczestniczących w wystawie. Pokaz był niezwykle interesujący i zgromadził liczną publiczność. Na widowni zagościł Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dr inż. Czesław Siekierski oraz Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, dr inż. Tomasz Jacek.

Przez cały czas trwania wystawy koordynatorzy oraz pracownicy Instytutu pełnili dyżury, udzielali informacji na temat programów ochrony zasobów genetycznych poszczególnych ras oraz możliwości uzyskania wsparcia finansowego dla rodzimych ras zwierząt.

W sobotę, komisja w składzie: prof. dr hab. Józefa Krawczyk, dr hab. Aldona Kawęcka, prof. IZ PIB, dr inż. Anna Majewska, dr inż. Iwona Tomczyk-Wrona, mgr inż. Lucyna Bobak, mgr inż. Magdalena Dziad – dokonała wyboru zwierząt najlepiej przygotowanych do wystawy w obrębie gatunku. Wyniki prezentuje zamieszczona tabela.

Gatunek	Rasa/Ród/Płeć	Hodowca (właściciel)	Nr kat
Drób – Kury	stadko kur żółtonóżka kuropatwiana Ż-33	ZD IZ PIB CHORZELÓW	66
Drób – Kaczki	stadko kaczek pekin krajowy P-33	ZD IZ PIB KOŁUDA WIELKA	88
Drób – Gęsi	stadko gęsi podkarpackich	ZD IZ PIB KOŁUDA WIELKA	71
Kozy	stawka kóz karpackich	ZD IZ PIB ODRZECHOWA	47–49
Owce	stawka owiec olkuskich	Bogusława Wrażeń	27–29
Bydło	krowa polska czerwono-biała PL005385915482	Stanisław Trałka	61
Konie	ogier małopolski Arkan 616006580074917	Andrzej Skiba	18

Statuetki dla hodowców za zwierzęta najlepiej przygotowane do wystawy oraz dyplomy uczestnictwa zostały wręczone w niedzielę przez Dyrektora Instytutu Zootechniki PIB – dr. inż. Tomasza Jacka, Pełnomocnika ds. ochrony zasobów genetycznych zwierząt – prof. dr hab. Józefę Krawczyk oraz przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – dr inż. Magda-

lenę Mietlicką-Zakrzewską oraz Jacka Chmielewskiego.

Po uroczystym wręczeniu dyplomów oraz statuetek po raz pierwszy IZ PIB wspólnie z hodowcami koni zorganizował oprowadzanie gości na koniach ras rodzimych, które cieszyło się ogromnym zainteresowaniem, zarówno wśród dzieci jak i dorosłych.

Na stoisku IZ PIB prezentowano banery promujące wydarzenie oraz rozpowszechniano materiały informacyjno-promocyjne przygotowane przez pracowników Instytutu: ulotki i broszury opisujące zwierzęta ras rodzimych. Hodowcom oraz zwiedzającym rozdano Katalog Ras Rodzimych. Obecność na wystawie licznej publiczności oraz znamienitych gości była doskonałą okazją do promocji i upowszechniania przedsięwzięć realizowanych przez Instytut Zootechniki PIB

– efektów prac grup operacyjnych utworzonych w ramach działania Współpraca oraz trwających projektów demonstracyjnych z zakresu rolnictwa ekologicznego oraz produkcji i wykorzystania krajowych źródeł białka roślinnego na cele paszowe.

Przeprowadzono, już tradycyjnie, „**Konkurs plastyczny dla dzieci**”, podczas którego rysowały one zwierzęta gospodarskie ras rodzimych. W konkursie wzięło udział sześćdziesięcioro dzieci w wieku do 12 lat.

Przyznano nagrody w czterech kategoriach wiekowych: w grupie dzieci do 5 lat nagrodzono cztery prace, a w pozostałych liczniejszych grupach wiekowych po trzy prace.

Ponadto, wszystkie dzieci otrzymały nagrody pocieszenia. Nagrody wręczali: Zastępca Dyrektora Instytutu Zootechniki PIB, prof. dr hab. Sylwester Świątkiewicz oraz prof. dr hab. Józefa Krawczyk.

Zwiedzającym umilały czas występy zespołów muzycznych, liczne degustacje oraz zawody tzw. „Ścieżki Huculskiej”. Swoją bogatą ofertę handlową prezentowały firmy działające w sektorze rolno-spożywczym. W sobotni wieczór odbył się już tradycyjnie „Wieczór hodowcy”, który obfitował w długie rozmowy dotyczące hodowli ras rodzimych. Zwieńczeniem tego dnia był pokaz sztucznych ogni.

Barwnym i wesołym akcentem, kończącym odbywającą się równolegle Krajową Wystawę Bydła Simentalskiego, był pokaz cieląt oprowadzanych przez najmłodszych hodowców, zorganizowany przez Małopolskie Centrum Biotechniki w Krasnem. Zaangażowanie i zamięłowanie dzieci do zwierząt zostało nagrodzone licznymi prezentami. Podarunki ufundowane przez Instytut Zootechniki PIB wręczał Dyrektor – dr inż. Tomasz Jacek.

Składamy serdeczne podziękowania oraz wyrazy ogromnej wdzięczności dla hodowców – wystawców za udział i prezentację zwierząt oraz za ciężką mozolną pracę na rzecz ochrony ras rodzimych.

Instytut ufundował również trzy nagrody dla uczestników Regionalnego Czempionatu Konia Huculskiego:

- za najlepszą klacz młodszą w typie huculskim,
- za najlepszą klacz starszą w typie huculskim,
- za najlepszego ogiera w typie huculskim.

Należy podkreślić, że tegoroczna Wystawa Ras Rodzimych w Rudawce Rymanowskiej przebiegła w atmosferze wzajemnego zaangażowania. Odbyło się wiele ciekawych rozmów, które zaowocowały znakomitą współpracą. Wyrazem tego były słowa uznania skierowane do Dyrektora IZ PIB, dr. inż. Tomasza Jacka oraz pracowników Instytutu, które w imieniu hodowców koni i pozostałych gatunków zwierząt złożył Prezes Małopolskiego Związku Hodowców Koni w Krakowie Grzegorz Kural.

Krajowa Wystawa Ras Rodzimych

Fot. w art.: K. Paleczny